

Verdi: Don Carlos. Bemutató a Dóm téren, ma este fél 9-kor.

Fesztiválság. Dinnyés József és Nagy Bandó András műsora az újszegedi szabadtéri színpadon, ma este fél 9-kor.

Nemzetközi operagála — koncertműsor a városháza udvarán, vasárnap este fél 9-kor.

A 26. szegedi nyári tárlat a Horváth Mihály utcai képtárban, szeptember 18-áig.

Szervátiusz Tibor szobrászművész kiállítása a Bartók Béla Művelődési

Központban, augusztus 28-áig.

Kovács Éva kerámiai a Képcsarnok Gulácsy Lajos Termében.

Németh Ernő fotókiállítása a sajtóház művészklubjában, augusztus 20-áig.

A magyar cserkészeti története. Erzsébet királyné. Kiállítások a Fekete-házban (Somogyi u. 13.).

Allandó kiállítások a Móra Ferenc Múzeumban.

Elfogult fogalmazás

Vajda Juliról

(Bevezetés.) A Don Carlos legkisebb szerepeit is vezető szegedi énekművészekre osztották. De közülük Vajda Juli — még csak meg sem jelenik a színpadon. Ő a *Mennyei hang*. Az önzetlenség iránti rokonszenv mellett egészen személyes okok késztették a „fogalmazásra”. Amikor elért a tanárjelöltek sorsa (ő, ködbevesző múltak...) és tanórákat kellett produkálnom a gyakorlóiskolában, a megértő és jölelő történelemtanárón kívül — Vajda Juli segített. Valahányszor — lámpalámban — nem jutott eszembe a következő mondat, ránéztem... Először a harmadik sorban, nagy, figyelő kék szem; biztatását csak képzeltem, vagy sem, végtére mindegy. Majd hűs év után is ez az arc „ugrik be”, ha rövidke tanári praxisomra gondolok. S ahányszor Vajda Julit a színpadon látom — erre (is) gondolok. Mégis, más oka (is) van, hogy régóta tervezem: írok róla.

(Tárgyalás.) Erdős János tanár úr iskolai kórusa után, gimnazista korában, legalább hat szegedi karban énekelt — szimultán; plusz Gyimesi Kálmánnál, aki tanítványául fogadta. A tanárképző főiskolát oly korban végezte el, amikor éppen eleven volt egy rendelkezés, miszerint a friss diplomásoknak három évig kötelező tanárkodni. Felmentést az kapott, akinek a megyéjében nem került tanári állás. Így lehetett a magyar—ének-zene-szakos Vajda Juli a Szegedi Nemzeti Színház tagja. Hat évig a színházi kórusban énekelt, és szerencsés beugrásokkal hívta föl magára a figyelmet. Például: még a mozi-színházban támadt szükség *Oszkárjára* az Áraucosbálban; máskor meg *Tangolitájára*, amivel aztán a hatvani fesztiválon díjat nyert.

(Azt mondja, diákkorában ki nem állhatta az operetteket. A színházban megtanulta, hogy igen nehéz jól csinálni a „könnyű” műfajt.) Három esztendeje: magán-énekes. Tessék figyelni erre a sorozatra: *Pillangókisasszony, Tosca, Alarcosbál, Aida, Szerelmi bájital, Don Pasquale, Carmen, Così fan tutte, Házassági szerződés, Otello*. Az elmúlt szezon záró társulati ülésen Desdemónájáért vehette át a színház díját, amivel az évad legjobb olasz interpretátorát ismerik el. Az emlékezetes szegedi operafesztiválon a legjobb epizódszereplőnek járó díjat ítélték neki a Várnászban nyújtott teljesítményéért. Tavaly közönségdíjat kapott. Ha a koncerteket is számítjuk — és miért ne —, ő az egyik legtöbbet foglalkoztatott szegedi énekesnő.

Az is akar maradni — mondja, és nehéz eldönteni, szavaiban a *becsvágy* vagy a *belenyugvás* dominál inkább.

Vagy egyik sem, egyszerűen a *ragaszkodás* van a mondatban, a városhoz meg a színházhoz; és higgadt helyzetfelmérés.

Azért az idén — Erdélyi Erzsébettel, Gurbán Jánosnal, és két Szegeden frissen végzett főiskolással — elment Bécsbe. A *Belvedere* versenyre nevezettek közül olyan 280 körüli volt azoknak a szopránoknak a száma, akik színpadra léphetek... (Ha az operett-kategóriát is számoljuk: 460) Viszont szükség van időnként ilyenfajta próbatételre is. Akárcsak a hitre, hogy a pálya során meg lehet kapni megegyeszer, és teljesebben, érettebben átélni és átadni *Pillangókisasszony* monodramáját; és hogy a „második szereposztások” egyszer ugyanolyan figyelmet kapnak, mint a bemutatók; meg hogy nem lehetnek annyira tűnékenyek az operaszínpadi esték.

Vajda Juli gyerekkorában is járt a színházba, aztán megilletődött „ismerte fel” az utcán a művészeket. De hányan emlékeznek ma a régiekre?

Az énekesnő úgy döntött, megpróbál összehozni Szegeden egy *színeszmúzeumot*. A dokumentumokat, relikviákat összegyűjti és kiállítja. Azt mondja, fiatal kollégái segítenének. „Csak” helyiség kellene.

(Befejezés.) Néhány nap múlva elkezdődnek a színházban a próbák: a Hoffmann meséi *Olympiája, Giuliettája, Antoniaja* — az egyik szereposztásban — Vajda Juli. A „nehéz helyzetre” előszeretettel hivatkozó szkeptikusok pedig ne figyeljenek ide: lesz majd egy emlékszóba, ahol őrzik a szegedi operatársulat múltját.

Sulyok Erzsébet

Nemzetközi operagála a tanácsudvaron

A Don Carlos külföldi vendégművészei, valamint az itthoniak, budapesti és szegedi énekművészek lépnek fel vasárnap este a tanácsudvaron (ha eső lesz, a Tisza Szállóban). A nemzetközi áriaesten hallgatja a közönség Francesco Ellero D'Artegnát, Gabriella Cegoleát, remélhetően Corina Cincát, a kanadai énekesnőt, akinek egészségi állapota gyorsan javul, Marcello Giordanit, Igor Morozovot, Kolonich Jánost, aki Szegedről származott el, és az NSZK-ban él. A hazai sztárok közül Tokody Ilona, Begányi Ferenc, Gregor József, Pitti Katalin lép fel, a szegedi színház magán-énekesei közül pedig Iván Ildikó, Vámosy Éva, Varsányi Mária, Szakály Péter és Gyimesi Kálmán. Az esten zongorán közreműködik: Patkó József

Olaszországban sikerük lenne

Az olasz szolistákkal Szegedre jött Gianni Lupetin úr, Milánóból. Minden próbán ott ül, keveset beszél, figyel. Ő az impreszió. A téren az a hír járja, hogy mindjárt az ültetőpróbák után kifejezésre juttatta, rendkívül jó színvonalúnak találta a Don Carlosban szereplő kórust és zenekart, meglepetésként érte a teljesítményük, Olaszországban nagy sikerük lenne...

Megkérdeztük az előadás karmesterét, Oberfrank Gézát: végtére, ő folyamatosan ezekkel az együttesekkel dolgozik, és senki sem állíthatja, hogy nem szigorú a mércéje. Vajon helyben hagyja-e Lupetin úr véleményét?

— Kint a dóm előtt sosem lehet függetlennedni a szabadtéri színházi viszonyoktól, sokféle előnytelen adottságot kell be kalkulálni, de tény, hogy a terem-

ben feltűnő volt: a zenekar és az énekkar egymást is inspirálóan, felkészülten, igen jó hangulatban dolgozott. Örülök neki, szegedi erőkről van szó. Korábban a szabadtéri kórusigényes előadásain pestieknek kellett besegíteni. Most a *Vaszy Kórus* és a színházi kiegészült az egyetemiekkel, a *Canticummal* és a *Bartók Kórus* sok tagja is itt van. Molnár László kitűnő munkát végzett. Ez a szegedi búcsúprodukciója... Különösen a tenorszólam hangzik egészségesen, de az összteljesítmény is jó.

— Szegeden másodszor vezényli ezt a Verdi-operát.

— Igen, de éppen csak az utolsó előadásokat „kaptam el” annak idején, bántam is, mert nagyon szeretem a Don Carlost, és voltak elképzeléseim... Egy szabadtéri előadás nem igazán alkalmas az

Begányi, jelmez nélkül

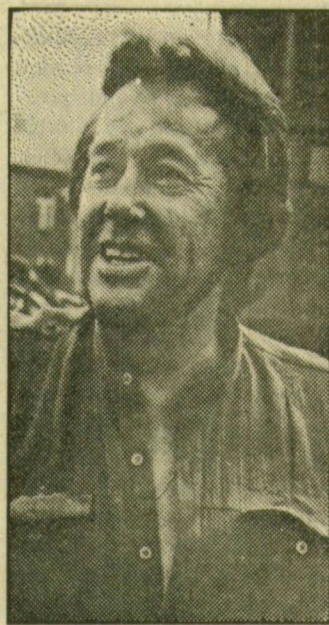
Csütörtök este, Dóm tér, Don Carlos jelmezes főpróba. Súlyos drapériák, romantikus hajkoszorúk, kardok, alabárdok, néhány csuklyás szerzetes. Fáklyák lobognak. Aztán a második rész elején, Fülöp áriája után bevezetik a félelmetes egyházfőt, a vak főinkvizitort. *Begányi Ferenc*, a Magyar Állami Operaház szólistája könnyű vászonöltönyben jelenik meg. Mégsem kiabálunk stílustörést, mert ténylegesen: *megjelenik*, s amint meg is szólal, az illúzió teljes. Közvetlenül a nehéz kettős után, az öltözöben fogtam faggatóra.

— Elég régen énekelt már Szegeden, ugye?

— Tavaly felléptem a Magyar Misében, de az a margitszigeti szabadtéri produkciója volt, készen hoztuk Szegedre. Általában a Szigeten énekelek nyaranta, talán ezért van, hogy utoljára 1970-ben volt premírem a Dóm téren: Gershwin *Porgyját* énekeltem.

— Van-e különbség a szabadtéri és a zárttéri éneklés között?

— Nincs nagy eltérés; szabadtéren más a légkör, sejt figyelembe kell vennie az énekesnek, s esetleg zavaró lehet, hogy itt az ember másképpen hallja vissza a hangját, mint teremben.

— A szabadtéri előadásoknak mindig kritikus pontja a hangosítás. Ön szerint hol jobb a technika, itt vagy a Szigeten?

— Itt talán valamivel jobb, de nem tökéletes. Mondják, ez pénzkérdés, de azt hiszem, végül is kevesebbe kerülne egy teljesen új rendszer, mint a jelenlegi állandó javítgatása. Tényleg, most hogy szólt? Mikroporot kaptak a szólisták, alighanem először a szabadtéri történetében.

— Még állítják be, de nem volt rossz. A kritikai közhely, hogy a főinkvizitort a mindenkor Fülöpöknek kell énekelniük, az ön esetében élő gyakorlat.

— Igen, mindkét szerepet évek óta éneklek. Mindig megkérdezik, melyiket szeretem jobban, melyik a nehezebb. Mindkettő nagyon nehéz. Az inkvizitor bejön az előadásra, aztán csak vár, vár, két felvonást, és a harmadik elején hirtelen rendkívül hangsúlyosan kell megjelennie. Fülöp pedig azért nehéz, mert nagyon hosszú; bár így az énekesnek van lehetősége bemelegedni, s ha hibázik, javítani.

— Milyen nagy Fülöpök mellett énekelt már?

— Külföldön felléptem Nikolaj Gyaurovval, Boris Christoffal, itthon pedig Jevgenyij Nyeszterenko, Jerome Hines, és Karl Riederbusch partnereként.

— Végül, hadd kérdezzem meg, mit fog énekelni a tanácsudvaron?

— A négy másik basszista már minden jót elorozott tőlem, mire megérkeztem. Nemigen tisztelik a kort; úgyhogy nem sok választásom marad, Verdit énekelek: *Fiesco* áriáját a Simon Boccanegrából.

M. T.

Kis szerepek pedig vannak, de... Hárman ugyanarról

Mindig érdekes lehet: vajon miként vélekednek feladatokról azok, akiknek neve ekkor vagy amakkor a színpad alsóbb régióiban szerepel? Sokan mondták már, hogy kis szerepek pedig nincsenek, ám induljunk ki abból, hátha bonyolultabb ennél a dolog.

Iván Ildikó, a Szegedi Nemzeti Színház tagja a Don Carlosban Tebaldot, a királyné apródját alakítja:

— Összintén szólva, furcsa még... Ez életem eddigi legkisebb szerepe. Ám a figura önmagában is aranyos, ha pedig a játék által biztosított feladatokra gondolok, remélem, szintén nem lehet baj. Amit énekelni kell, nem különösebben megerőltető, s mindent összevetve, ez az úgynevezett kis szerep nem

zavar még akkor sem, ha eddig nem volt dolgom hasonlóval. Az a véleményem, az ilyesmin egyébként sem szabad túl sokat gondolkodni, meditálni, netán búsongani: szeretni kell minden zenét, és így az alakítandó szerepek is szükségszerűen más megvilágításba kerülnek. Meg aztán az ember foglalja el magát: a vasárnapi koncerten *Lakmé* Csengettyű-áriáját éneklek, valamint *Thomas Mignon* című operájából egy áriát.

Gregor József neve előtt, ha lehetséges, még „vaditobb” a szerepelnevezés: *Egy szerzetes*.

— Miért? Ezt is Verdi írta! Egyébként ebben az operában szerepelni tényleg megtiszteltetés. Különbözn is, egyszer már énekeltam ezt itt valaha... Kis szerep? Először is, ez gyönyörű és az egész mű ezzel kezdődik. Azt hiszem, egy Don Carlost elindítani önmagában sem akármilyen... Igenis kimondottan büszke vagyok, hogy a Don Carlosban énekelhetek, és most mondjam már előzőleg az ember az még azt, hogy valakinek úgynevezett „kis szerepeket”.

D. L.

S. E.